

СИЛАБУС

Назва дисципліни: Кількісні методи наукових досліджень

Мета: Набуття здобувачами знань, навичок і практичного досвіду використання кількісних методів дослідження в управлінській науці, включаючи збір, аналіз, візуалізацію та інтерпретацію даних для обґрунтування наукових гіпотез і прийняття управлінських рішень.

Зміст програмних компетентностей

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

ЗК 05. Здатність проектувати, ініціювати та виконувати (індивідуально або в науковій групі) наукові дослідження на основі цілісного системного наукового світогляду, знань історії та філософії науки

СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

ЗК 06. Здатність проектувати і реалізовувати індивідуальну наукову траєкторію, застосовувати принципи наукової самоорганізації, власного дослідницького стилю.

СК 05. Здатність володіти сучасною методологією, методикою та методами наукового дослідження у галузі менеджменту та адміністрування, зокрема з використанням кількісних методів аналізу та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій

СК 07. Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати ефективність систем менеджменту організацій та проектувати заходи щодо їх вдосконалення відповідно до потреб роботодавця.

Зміст програмних результатів навчання

РН01. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН03. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН06. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження з менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми; складати пропозиції щодо фінансування досліджень та/або проєктів.

Мова викладання	Семестр	Кредити ECTS / Тип дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Викладач	Навчальне навантаження
Укр.	I	3 / обов'язкова	Стрельченко І.І., д.е.н., проф.	90 год. (15 год. лекцій, 15 год. практичних занять, 60 год. самостійної роботи)

Результати навчання	Методи викладання, навчання	Форми оцінювання (поточний та підсумковий контроль)
РН 01-1. Формулювати дослідницькі питання, гіпотези та вибирати відповідні кількісні методи для їх перевірки;	Проблемна лекція, робота з даними	Розв'язання задач, аналіз баз даних
РН 01-2. Використовувати сучасні статистичні інструменти аналізу (SPSS, R, Excel, Python);	Аналіз конкретних ситуацій (case-study), Груповий проєкт	Презентація аналізу кейсу, презентація статистичних висновків
РН 02-1. Побудувати, перевіряти та інтерпретувати регресійні, факторні, кластерні моделі;	Технології проблемного навчання	Розв'язання задач

PH 06-1. Критично оцінювати достовірність і значущість результатів;	Робота в групах, аналіз конкретних ситуацій (case-study)	Презентація аналізу кейсу
PH 05-1. Візуалізувати дані та застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту;	Робота з візуалізацією, mind-mapping	Побудова інфографіки / dashboard.

Оцінка

Підсумкова оцінка по дисципліні виставляється за 100-бальною шкалою.

Види робіт	Максимальна кількість балів
Участь у практичних заняттях, дискусіях	30
Самостійна аналітична робота з базою даних	20
Підготовка дослідницького звіту	20
Презентація результатів (візуалізація / дашборд)	30
Усього за роботу на практичних заняттях	100

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ECTS	Шкала рейтингу Університету імені Альфреда Нобеля	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (дуже добре)
C	75-81	4 (добре)
D	67-74	3 (задовільно)
E	60-66	3 (достатньо)
FX	35-59	2 (незадовільно) – потрібно допрацювати матеріал перед тим, як складати
F	1-34	2 (незадовільно) – з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань здобувачів

Критерії оцінки знань здобувачів

Оцінка	Критерії оцінки
90-100%	Впевнене володіння методами, самостійне використання статистичних інструментів, обґрунтовані висновки, якісна візуалізація
75-89%	Достатній рівень розуміння, незначні похибки в розрахунках чи висновках
60-74%	Базові знання, труднощі у застосуванні методів, слабка інтерпретація результатів
1-59%	Відсутність системного розуміння, численні помилки, відсутність навичок аналізу даних.

Зміст

Тема 1. Основи кількісної методології

Поняття кількісного підходу в науковому дослідженні. Роль статистики в управлінні та прийнятті рішень. Операціоналізація змінних: перехід від абстрактних понять до вимірюваних показників. Типи змінних: якісні, кількісні, номінальні, порядкові, інтервальні, відношення. Типи шкал вимірювання (за Стівенсом) і їхній вплив на вибір статистичних методів.

Тема 2. Збір та підготовка даних

Основи побудови вибірки: ймовірнісні й не ймовірнісні методи (рандомізація, стратифікація, кластеризація). Формування вибірки у бізнес-дослідженнях. Помилки вибірки і способи їх зменшення. Обробка даних: очищення, кодування, нормалізація. Валідація даних: перевірка на достовірність, повноту, узгодженість.

Тема 3. Описова статистика

Основні показники центральної тенденції: середнє арифметичне, медіана, мода. Показники варіації: дисперсія, стандартне відхилення, коефіцієнт варіації. Графічне представлення даних: гістограми, діаграми. Інтерпретація розподілу: симетрія, скошеність, піковість. Статистичні звіти в дашбордах.

Тема 4. Кореляційний аналіз

Суть кореляції: визначення сили та напрямку взаємозв'язку. Кореляційний коефіцієнт Пірсона: аналіз лінійних зв'язків між інтервальними змінними. Кореляція Спірмена: робота з порядковими шкалами або нелінійними зв'язками. Точкові коефіцієнти для дихотомічних змінних. Матриці кореляцій і тестування мультиколінеарності.

Тема 5. Регресійний аналіз

Побудова лінійної регресії: модель, рівняння, припущення. Інтерпретація коефіцієнтів, стандартних помилок, значущості. Множинна регресія: додавання незалежних змінних, контроль впливу. Оцінка якості моделі, коефіцієнт детермінації (R^2), скоригований R^2 , F-тест. Діагностика моделі: залишки, гетероскедастичність, автокореляція.

Тема 6. Факторний і кластерний аналіз

Факторний аналіз. Зниження розмірності, виявлення латентних конструкцій. Основні методи: PCA (головні компоненти), EFA (exploratory factor analysis). Коефіцієнт Кайзера-Майєра-Олкіна (КМО), Bartlett's test. Ротація факторів, пояснення змісту факторів. Кластерний аналіз. Групування об'єктів за подібністю (K-means, ієрархічний кластеринг). Вибір кількості кластерів. Застосування у маркетингових, соціальних і управлінських дослідженнях.

Тема 7. Дисперсійний аналіз (ANOVA)

Концепція дисперсійного аналізу: перевірка впливу факторної змінної на залежну. Однофакторний ANOVA: перевірка відмінностей між кількома групами. Пост-хок аналізи для інтерпретації відмінностей. Багатофакторний ANOVA (MANOVA): аналіз взаємодій між факторами. Припущення для ANOVA: нормальність, гомогенність дисперсій, незалежність

Тема 8. Презентація та візуалізація даних.

Принципи наукової та ділової візуалізації: ясність, простота, точність. Типові помилки та маніпуляції при поданні даних. Вибір типу графіка залежно від завдання дослідження (порівняння, структура, розподіл, тренд, зв'язки). Побудова діаграм.

Література

1. Грицюк П. М. Основи теорії систем і управління [Електронний ресурс] / П. М. Грицюк, О. І. Джоші, О. М. Гладка. – Рівне: НУВГП, 2021. – 272 с. – ISBN 978-966-327-495-9. – Режим доступу: <https://cutt.ly/EwRhmJrK>
2. Бізнес-аналітика багатовимірних процесів : навчальний посібник [Електронний ресурс] / Т. С. Клебанова, Л. С. Гур'янова, Л. О. Чаговець та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 272 с. – Режим доступу: <https://cutt.ly/CwRg5NHp>
3. Основи статистичного моделювання: навч. посібник [Електронний ресурс] / за загальною редакцією С.В. Чугаєвської, Н.В. Ковтун. – Житомир: Рута, 2022. – 604 с. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/33864/1/stat.pdf>
4. Економічна аналітика в бізнесі : навч. посібник [Електронний ресурс] / [О.С. Гринькевич, С.О. Матковський, А.В. Сидорова та ін.]; за ред. О.С. Гринькевич, С.О. Матковського, А.В. Сидорової, Н.С. Струк. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. – 480 с. – Режим <https://is.gd/F6wUkw>
5. Мхітарян В.С. Аналіз даних [Електронний ресурс] / В.С. Мхітарян. – Режим доступу: https://stud.com.ua/93298/statistika/analiz_danih
6. Григорук П.М. Багатомірне економіко-статистичне моделювання : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П. М. Григорук. – Львів, Новий світ, 2006.– 148с. ISBN 966-418-002-5
7. Mathai A. M. Multivariate Statistical Analysis in the Real and Complex Domains [Електронний ресурс] / Arak M. Mathai, Serge B. Provost, Hans J. Haubold. – 2022 – Режим доступу: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-95864-0>
8. Stevens E. An Introduction to Multivariate Analysis [Електронний ресурс] / Emily Stevens. – 2023. Режим доступу: <https://careerfoundry.com/en/blog/data-analytics/multivariateanaly>
9. Strelchenko I.I., Pysarkova V.R. A Methodical Approach to Assessing the Competitive Immunity of the Region. Bulletin of the ONU named after Mechnikov. №4(28). P.27-33.

10. Strelchenko I.I., Joanna Koczar & Pysarkova V.R. Using Cluster Analysis to Assess Financial Stability as an Object of Managerial Impact of Regional Competitive Immunity. *Academy Review*. 2022. Vol. 2 (57). P.111-124. (WoS). <http://dx.doi.org/10.32342/2074-5354-2022-2-57-9>
11. Strelchenko I.I., Pysarkova V.R. The system of the indicators of financial stability of the local budget as component of the assessment of the competitive immunity of the region. *Economic Bulletin of the Ukrainian State University of Chemistry and Technology*. 2022. P.49-57. . <http://ek-visnik.dp.ua/wp-content/uploads/pdf/2022-2/Pysarkova.pdf>
12. Lukianenko, D., & Strelchenko, I. (2021). Neuromodeling of features of crisis contagion on financial markets between countries with different levels of economic development. *Neuro-Fuzzy Modeling Techniques in Economics*, 10, 136-163. <http://doi.org/10.33111/nfmte.2021.136>. (Scopus).

Політика курсу

Політика оцінювання

Здобувачі мають право складати *екзамени та заліки* з метою підвищення підсумкової оцінки з одної дисципліни у семестр за заявою.

Здобувачі вищої освіти мають право виражати власну думку і не погоджуватися з трактуванням подій, які висвітлюються в межах програмного матеріалу, але вони зобов'язані вивчити необхідний обсяг матеріалу згідно з вимогами до предмету. Здобувачі повинні нести відповідальність за виконання необхідних вимог до курсу і оволодіння необхідною кількістю знань.

Здобувач вищої освіти має право на апеляцію результатів підсумкового контролю. Здобувач подає заяву на ім'я проректора із забезпечення якості освітнього процесу протягом трьох робочих днів з дати оголошення результатів. У заяві слід вказати факти некоректності питань або необхідних відповідей на них, їх виходу за рамки програми, порушення викладачем процедури проведення контролю або недотримання ним описаної в програмі дисципліни методики виведення оцінки.

В результаті розгляду апеляції раніше виставлена оцінка може бути збережена, а може бути змінена як у бік підвищення, так і в бік зниження.

Політика щодо забезпечення академічної доброчесності

Під час опанування дисципліни здобувачі повинні дотримуватися академічної доброчесності. Відповідно до Закону України «Про освіту» *академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Від здобувачів вимагається:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації під час виконання дослідницької роботи;
- відсутність запозичень інформації (списування) при написанні письмових робіт;
- дотримання етичної поведінки по відношенню до інших здобувачів, викладачів та інших співробітників університету.

У разі порушення цих вимог, викладач має право звернутись для розгляду ситуації до Комісії з питань академічної доброчесності.

У разі неетичної поведінки викладача (образлива поведінка, сексуальні домагання, несправедливе оцінювання та ін.) здобувач також має право звернутись з заявою до Комісії з питань академічної доброчесності.

Будь-які прояви академічної недоброчесності неприпустимі. Викриття порушення академічної доброчесності під час виконання будь-якого завдання призведе до його нульової оцінки. Порушення академічної доброчесності при виконанні екзаменаційних завдань призведе до негативної оцінки за весь курс та можливого виключення з програми. Всі суперечливі питання, у разі їх виникнення, можуть бути врегульовані шляхом звернення до Комісії з академічної доброчесності та етики, відповідно до п.4.9 Положення про організацію освітнього процесу.

Політика курсу щодо супроводу аспірантів з особливими освітніми потребами

Аспіранти з особливими освітніми потребами мають право на індивідуальний підхід.

Можуть звертатися до викладача через електронну пошту або спеціальні функції платформи Google Classroom для обговорення індивідуальних потреб і корекції навчального процесу.

Якщо аспіранти потребують додаткової допомоги у виконанні завдань або адаптації навчальних матеріалів, можуть отримати додаткові консультації.

Якщо є труднощі з онлайн-навчанням, аспірантам можуть бути запропоновані додаткові консультації або інші формати взаємодії через онлайн-зустрічі.

Можуть звертатися до викладача для узгодження змін у термінах здачі завдань, якщо це необхідно для ефективного виконання завдань; всі зміни термінів будуть обговорюватися індивідуально, з урахуванням необхідності надання додаткового часу або змін в умовах виконання завдань.

Оцінювання проводиться на основі індивідуальних досягнень аспірантів.

У разі необхідності буде надана можливість звертатися за підтримкою до психологів або консультантів (кафедра психології та педагогіки), щоб подолати стрес або інші труднощі, пов'язані з навчанням. Всі питання щодо особливих освітніх потреб аспірантів будуть розглянуті в конфіденційному порядку, та інформація про особисті потреби не буде розголошуватися без згоди аспіранта/ки; всі зміни в умовах навчання, пов'язані з особливими потребами, будуть враховуватися виключно в межах наданого дозволу.

Можливе навчання за індивідуальним графіком, який оформлюється відповідно до п. 3.4 Положення про організацію освітнього процесу (<https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/pp-551-047-polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-12-red.pdf>).

Пропозиції від здобувачів вищої освіти

Протягом вивчення дисципліни здобувач може звернутися до викладача з пропозиціями щодо вдосконалення курсу (доповнення тем, зміна форм оцінювання, обсяги завдань та ін.). Пропозиції можуть бути надіслані електронною поштою на адресу викладача (Стрельченко І.І) або до гаранта ОНП (Митрофанова Г.Я.: gglukha@duan.edu.ua).